

de Architect

Thema: Toekomstgerichte gevels Paul de Ruiter over
duurzaamheid Vakantiehuis ingegraven in Zwitserse alpenweide
Warenhuis met dynamische gevel Branding volgens Rem D. Koolhaas
Stedebouw: maatwerk in overvol Bussum

www.dearchitect.nl

Kritiek

Duurzame stedenbouw
Auteur Merel Pi

Duurzaamheid speelt inmiddels een belangrijke rol in de architectuur, maar hoe staat het met de stedenbouw? Doepel Strijkers Architects, zus, 1012Architecten, vier in juli de Smeets Architecten hebben voor 'de duurzame stad van de toekomst' een ontwerp gemaakt. In opdracht van het Atelier Rijksbouwmeester/visie en het Planbureau voor de Leefomgeving. Vergelijkbaar zijn deze visies niet, want ze hebben allemaal betrekking op een andere locatie in Nederland.

De focus in het ontwerp voor de Merwe- en Vierhavens in Rotterdam door Doepel Strijkers Architects ligt op zelfvoorziening. Het gebied wordt getransformeerd tot een autarkische wijk die voedsel en energie aan de rest van Rotterdam levert. Dit is bereikt doordat anders dan bij de andere locaties, tachtig procent van de bestaande bebouwing niet behouden hoefde te blijven, zus koos voor een politieke insteek en baseerde het ontwerp 'Yachtstrand' voor Apeldoorn op hun brief aan de Minister van VROM over het steeds duffere worden van de staatsvrienden. Naast het verdichten en versterken van deze randen stelt het bureau een nieuw belastingstelsel voor, met op de ecologische footprint van bewoners als uitgangspunt.

Het stimuleren van de lokale economie in de kringstad Heerlen staat centraal in het plan van 1012Architecten. Buitaartjes tonen winter- en moestuinen tussen de rijshuizen en op plekken waar eerst golfbanen stonden. Daarnaast heeft het bureau berekeningen opgesteld om de water-, voedsel-, energie- en geluidsoverbelasting te overleggen zo goed mogelijk te sluiten. In het plan van visie gaat de auto de binnenstad van Groningen. De overblijfselen nu wordt teruggegeven aan de bewoners in de vorm van groen en speelplaatsen. Om de auto toch een plek te geven, is nabij het centraal station een gigantisch transferium bedacht. Het bureau van juli en de Smeets is in het ontwerp voor Tilburg uitgegaan van het rampelijke toekomstscenario dat Nederland onderloopt door de stijgende waterspiegel. Daarom is in om de stad een dijk-laan gepland, dat tevens wordt ingezet om te recreëren en energie op te wekken en te verdelen. Daarbij realiseren ze door verlichting en dubbel ruimgebruik een compacte stad.

Doordat alle bureaus andere ideeën hebben over duurzaamheid, bieden de plannen tal van mogelijkheden en soms zelfs innovaties. In die zin springt het plan van Doepel Strijkers Architects eruit. De aanwezige elementen zijn intelligent ingezet, zodat ze bijdragen aan de zelfvoorzienendheid van het gebied. Over de rest van de wijk is een grid gepland dat parametrisch is ontworpen. Hierbij is uitgegaan van de lokale bouwstijl, de zonlichtval en de sterke zuidwestewind. Maar het meest radicale idee komt van juli en de Smeets Architects, als erge nee zijn de extra maatregelen tegen de overduidelijke gevolgen van het klimaatprobleem. De vraag is wat het meest realistisch is.

Renewable City door Doepel Strijkers Architects

Tilburg Atoll door Julien de Smeets Architects

Vanaf 3 februari zijn de plannen te zien in de expositie 'Gemeenten gaat voor een beter klimaat.10' Op weg naar een klimaatvriendelijke toekomst' in het Ateliers van Stadhuis van Den Haag. Daarna trekt de expo langs Nederlandse stedenhuizen. Voor meer informatie: www.beterklimaat.nl en www.vrom.nl. De presentie staan op www.1012architecten.nl

Morgen, Tomorrow

Inhaalslag van architecten
Auteur Merel Pi

De architecten hebben jaren liggen slapen, maar hoe valt het anders te verklaren dat ze in registratie tot advocaten in de molen van de Europese aanbestedingsprocedure terecht zijn gekomen? Maar nu zijn ze bezig met een subactieve. Een stap in de goede richting is de online handeling KOMPAS light, die de gebruiker door de aanbestedingsleidraad heen helpt. De leidraad is ontwikkeld door Rijksbouwmeester Liesbeth van der Pol en Architectuur Lokaal.

Maar er moet nog meer gebeuren. Daarom zal Van der Pol acht aanbestedingen uit het kabinet voorleggen. Zo zitten bij de opgave de formulering van de 'zekerheidsvragen' en de 'creativiteitsvraag' elkaar in de weg. De opdrachtgever overheid zet vaak in op zekerheid door een hoge omzet, referenties en bewijstakken te eisen van deelnemers, terwijl op het vlak van architectonische kwaliteit niets wordt gelist. Hierdoor vallen kleine bureaus vaak buiten de boot. Om deze situatie te verbeteren heeft Jan Brouwer in opdracht van de Rijks-

bouwmeester een jaar lang door het land gered om de moeilijkheden met betrekking tot aanbesteden in kaart te brengen. Dit heeft geleid tot één van de acht aanbestedingen: opdrachtgevers die geringe held geven een 'wildcard' in te zetten om zo onregelmatig eisen te omzeilen. Daarbij stelde Brouwer dat het mogelijk moet zijn soms van alle wettelijke procedures af te wijken. Een ander probleem waarmee architecten kampen, is het gemis aan deskundigheid van de beoordelingscommissie van aanbestedingen. Hierdoor komen innovatieve plannen niet door de procedure heen. De oorzaak hiervan is dat er lang niet altijd een architect in de jury zit. En wanneer dat wel het geval is, dan is deze soms niet capabel genoeg om architectuur te beoordelen. Piet Vollaard van Archined stelt daarom een cursus architectuurbeoordelen voor juryleden voor. Misschien de negende aanbesteding aan het kabinet?

KOMPAS light is te vinden op www.architectuurlokaal.nl. Het rapport 'Europa en de architectuur' is geschreven door Jan Brouwer en kan worden opgevraagd via info@rijksbouwmeester.nl. Het hele artikel van Piet Vollaard is te lezen op www.archined.nl. www.ontwerpvoelbaar.nl

Dirk Van Postel
Dirkvaangere-Urbis

Dirk Van Postel (1957) is sinds 1992 partner bij Dirkvaangere-Urbis.

Aan welke Europese aanbestedingen doe je mee?

Bij welke acht je jezelf kansrijk?
Bij één van de drie aanbestedingen mee. Wij selecteren vaak op vraagstelling en/of locatie. We hebben al zoveel verschillende gebouwen ontworpen dat het programma geen criterium meer is voor ons. Een naar gevoel van Europees aanbesteden is, dat bureaus geen kans krijgen mee te doen als ze geen ervaring hebben.

Hoe zit je de procedure naar je hand?

Wij zien het 'voelbaar', het verplicht invullen van de hele aanvraag, tot op de letter nauwkeurig. Bij het samenstellen van het aanvraagstuk proberen we ons te onderscheiden door het zo maar mogelijk te maken. Dit is echter vaak terug, omdat het knuurt bij dat we aangelegden krijgen heel vaak is.

Wat vind je van de nieuwe leidraad KOMPAS light?

De Rijksbouwmeester heeft ons gevraagd om hierover mee te denken. We vinden het dan ook een goed initiatief. Nu hopen we dat het ook daadwerkelijk gaat worden gebruikt. www.dirkvanpostel.nl

Marnix van der Meer
Zec Architecten

Marnix van der Meer (1972) richtte in 2002 samen met Rob Brugman Zec Architecten op dat hij sinds 2007 alleen werkt.

Aan welke Europese aanbestedingen doe je mee?

Bij welke acht je jezelf kansrijk?
Stoel kunt doen in een enkele Europese aanbestedingen mee. Tot nu toe zonder succes. Als we binnen een jaar niet één keer winnen, stop ik ermee. Het is financieel eigenlijk onoverwund om deel te nemen.

Hoe zet je de procedure naar je hand?

We doen nu vooral mee om te ontdekken hoe het allemaal in zijn werk gaat. We willen ervan leren en alle formale documenten op termijn 'standaard' uit onze map kunnen halen.

Wat vind je van de nieuwe leidraad KOMPAS light?

Ik hoop dat het overzichtelijke standaard proceduren oplevert. Maar dan moeten opdrachtgevers het wel goed gaan gebruiken. In het sommige licht kan je nog onvriendelijke eisen stellen, maar door talenten Nederland volledig wordt uitgeschakeld. Is denk aan een oprichting tot het tonen van leef. Goed iedere leidraad het stempelt het wanneer er ruimte is voor creativiteit of het als arg de bouwtoestel voor. www.zec.nl

Henk Döll
Döll-Atelier voor Bouwkunst

Henk Döll (1950) richtte in 2003 zijn nieuw bureau Döll-Atelier voor Bouwkunst op. Na twee jaar leiding te hebben gegeven aan Mies van der Roer.

Aan welke Europese aanbestedingen doe je mee?

Bij welke acht je jezelf kansrijk?
Ik doe de laatste jaren vaak mee in combinaties met andere bureaus. Hierbij gaat het meestal om scholen, multifunctionele accommodaties, gemeentehuizen en stadskantoren.

Hoe zet je de procedure naar je hand?

Ik richtte me altijd op goed mogelijk op de vraagstelling en de samenstelling van de beoordelingscommissie. Als direct bij de voorstelling geheel uit het bezwaar, is dat anders dan een valjury. Maar dit blijft een discussie.

Wat vind je van de nieuwe leidraad KOMPAS light?

Het is een goed initiatief, maar het is vooral een hulpmiddel voor opdrachtgevers en niet voor architecten. Hiermee wordt direct echter een veel fundamentele vraag te worden gesteld: moeten we architectenbureaus in Nederland wel of niet moeten blijven aanbesteden? Al bij de gunning worden we geacht onze core business te bedrijven en ik ken geen andere branche waar de architectuur expertise het meest wordt gegeven in het offshore gebied. www.doll.nl